Образ природи у творчості М. Коцюбинського. Твір 10 клас

Природа – це те життєдайне джерело, з якого вийшло все прекрасне на землі, яке породило людину та дало їй творчу наснагу. Це безмежний всесвіт, який уміщує в собі наше неповторне існування. Природа є невід'ємною частиною майже кожного художнього твору, адже гармонійне існування людини й природи – це той стрижень, на якому тримається світ.

Великий майстер художнього слова Михайло Коцюбинський тонко відчував природу, ніколи не втомлювався «вбирати в себе» її красу. Письменник спеціально займався дослідженням премудростей образотворчого мистецтва, вивчав фарби і кольори, бо вважав, що йому, як і художникові, ці знання потрібні для того, щоб розбиратися в кольоровій стихії світу. Він казав: «Фарби повинні приходити на допомогу слову» . Саме тому його твори наповнені такими кольорами, які з часом не тьмяніють.

Природа є предметом та засобом зображення в багатьох творах письменника. Наприклад, у таких, як «Fata morgana» і «Дорогою ціною», «Андрій Соловейко» і «Ялинка», «Intermezzo» і «Маленький грішник» , «Хо» і «Для загального добра».

Так, у повісті «Fata morgana» , яка зображує життя і боротьбу селянства за землю і волю, природа відіграє особливу роль. Сумна картина дощової осені відтінює невеселий настрій Андрія і Маланки, усіх заробітчан, що «йдуть та йдуть, чорні, похилені, мокрі, нещасні, немов каліки-журавлі, що відбились від свого ключа, немов осінній дощ» . Ця безрадісна картина стає ніби останнім акордом сумної мелодії, що виспівує минущість сподівань людини на краще життя.

Радісному настроєві селянства в часи піднесення революції співзвучний такий пейзаж: «Щоночі тепер пожежі. Як тільки смеркне і чорне небо щільно укриє землю, далекий обрій ураз розцвітає червоним сяйвом і до самого рання осінні хмари, наче троянди» . Пригніченість бідняків у день куркульського самосуду, їхнє почуття безвиході відтіняє картина холодної осені. Твір звучить оптимістично, незважаючи на поразку революції, пройнятий вірою у світле майбутнє трудящих. «Високо над землею тріпались зорі, наче в небесному акваріумі грали золоті рибки» , – читаємо в кінці твору.

М. Коцюбинський продовжував традиції Великого Кобзаря – реалістично зображувати життя, показувати контраст між чудовою українською природою і злиднями трудящих. В оповіданні «Андрій Соловейко» письменник малює українське село Босівку, що має «здалеку веселий вид». М. Коцюбинський усю свою увагу зосереджує на зображенні тяжкого життя селянства: «Ті зелені розкішні садки, ті низенькі біленькі стіни закривають собою багато гірких сліз, тяжкої нужди, багато безпросвітної темноти людської...».

У казці «Хо» письменник створив чудові пейзажі, підпорядкувавши їх ідейному задумові твору. Картина сходу сонця, яке могутнім потоком вривається в ліс, що дрімає у передранішній тиші, відтіняє основну ідею твору – неминучість перемоги світла над темрявою, добра над злом. М. Коцюбинський умів дуже майстерно використовувати пейзажну деталь для увиразнення змісту твору.

Природа в новелі «Intermezzo» бере безпосередню участь у розвитку сюжету,

супроводжує ліричного героя, знаходячись у гармонії з його переживаннями і думками. Вона «лікує» митця, настроює струни його серця на сприйняття нових вражень суспільного життя, на нову боротьбу за щастя людей. Картини природи служать утвердженню головної ідеї твору: втеча від життя у світ природи – це зрада інтересів трудящих.

В оповіданні «Ялинка» картини природи малюються крізь призму сприйняття Василька. Природа подається в рухові, змінах. Вона – це ті обставини, в яких відбуваються події, і психологічний супровід переживань героя. Коли Василько тільки-но виїхав з дому, «повівав холодний вітрець, ішов сніг»; пізно ввечері, коли заблудився, «йому стало холодно і страшно», «навкруги вила хуртовина, бурхав холодний вітер та кружив снігом». Вражають нас картини природи і в оповіданні «Маленький грішник». Пейзажі у творі несуть ідейну і композиційну навантаженість. Сонячний день служить контрастом до «душної, низенької хати, що по самі вікна влізла в землю» , допомагає розкрити життєрадісний, веселий характер Дмитрика. Природа тут, як і в попередньому оповіданні, подається у сприйнятті маленького хлопчика. Цей опис допомагає глибше розкрити характер Дмитрика. Він за якусь мить зміг охопити красу землі і неба, відгукнутися на неї своїм дитячим серцем.

В описах природи в оповіданні «Дорогою ціною» переважають чорні й червоні кольори. Обидві барви співзвучні переживанням героїв. Чорна – у зображенні мороку, осінньої ночі, червона – у картинах пожежі.
Пожежу змальовано через уяву. Соломії – відважної людини, що розуміє своє безсилля у боротьбі зі страшною стихією Пожежа в плавнях здавалась їй то червоними горами, то звіром-велетом, то вогняним морем. Тут природа виступає як діюча сила, що бере участь у розвитку сюжету.

Михайла Коцюбинського називали великим сонцепоклонником, визначним майстром живописання словом. Письменник глибоко знав і вивчав життя, був кровно зв'язаний з народом, рідною природою, уважав себе невід'ємною її частиною. Ось чому образ природи займає чільне місце в його творчості.